

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ – СКОПЈЕ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

МОНОГРАФИЈА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ
„БЛАЖЕ КОНЕСКИ“
2006-2021

по повод 75 години од основањето
1946-2021

Скопје, 2021

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР

Главни и одговорни уреднички:

проф. д-р Анета Дучевска

проф. д-р Искра Пановска-Димкова

проф. д-р Ирина Бабамова

Секретар:

доц. д-р Бобан Карапејовски

Административно-техничка поддршка:

Маргарита Шукуловска, секретар на Факултетот

Одделение за правни општи работи и човечки ресурси

Одделение за студентски прашања

Архива

Издавач:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

Уредник на издавачката дејност на Филолошкиот факултет

„Блаже Конески“:

проф. д-р Анета Дучевска

Лектура и коректура:

д-р Бојан Петревски

Дизајн и компјутерска подготовка:

Петар Петренко

Печати:

Мар-Саж

Тираж:

300 примероци

Скопје, декември 2021 г.

**Одбор за одбележување на 75-годишнината од основањето на
Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и 100-годишнината
од раѓањето на Блаже Конески**

проф. д-р Димитар Пандев
проф. д-р Емилија Црвенковска
проф. д-р Катерина Велјановска
проф. д-р Томислав Трневски
проф. д-р Славица Велева
проф. д-р Татјана Гочкова-Стојановска
проф. д-р Анета Дучевска
проф. д-р Лидија Аризанковска
проф. д-р Симон Саздов
проф. д-р Марјан Марковиќ
проф. д-р Искра Пановска-Димкова
проф. д-р Станислава Тофоска-Јаневска
доц. д-р Гордана Алексова
проф. д-р Марија Паунова
доц. д-р Бобан Карапејовски
доц. д-р Бојан Петревски
проф. д-р Нина Анастасова-Шкрињариќ
проф. д-р Јасна Котеска
проф. д-р Ангелина Бановиќ-Марковска
проф. д-р Трајче Стамески
проф. д-р Венко Андоновски
проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска
проф. д-р Кристина Николовска
проф. д-р Искра Тасевска Хаџи-Бошкова
проф. д-р Ваљбона Тоска
проф. д-р Маргарита Велевска
проф. д-р Ирина Бабамова
м-р Екатерина Терзијоска
проф. д-р Емилија Бојковска
проф. д-р Зоран Анчевски
проф. д-р Елизабета Шелева
проф. д-р Анастасија Ѓурчинова
проф. д-р Лучиана Гуидо-Шремпф

Координатори на активностите во врска со одбележувањето на 75 години од основањето на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“

проф. д-р Искра Пановска-Димкова
проф. д-р Ирина Бабамова

Координатори на активностите во врска со одбележувањето на 100 години од раѓањето на Блаже Конески

проф. д-р Емилија Црвенковска
проф. д-р Зоран Анчевски

Организациски одбор за Научниот собир за одбележување на 100-годишнината од раѓањето на Блаже Конески и 75-годишнината од основањето на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје

проф. д-р Маја Бојаџиевска
проф. д-р Ваљбона Тоска
доц. д-р Сања Михајловиќ-Костадиновска
доц. д-р Кристина Николовска
м-р Игор Поповски
м-р Наташа Алексоска
м-р Маја Јошевска

Програмски одбор за Научниот собир за одбележување на 100-годишнината од раѓањето на Блаже Конески и 75-годишнината од основањето на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје

проф. д-р Емилија Црвенковска
проф. д-р Зоран Анчевски
проф. д-р Маргарита Велевска
проф. д-р Венко Андоновски

Стручна редакција за документарниот филм по повод 75 години од основањето на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“

проф. д-р Искра Пановска-Димкова
проф. д-р Ирина Бабамова

Комисија за Награден конкурс за студентите на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“

проф. д-р Станислава-Сташа Тофоска
проф. д-р Марија Ѓорѓиева-Димова
проф. д-р Елисавета Поповска
проф. д-р Искра Тасевска Хаџи-Бошкова
доц. д-р Маријана Ѓорѓиева

Редакциски одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ посветен на одбележувањето на јубилеите

проф. д-р Лидија Капушевска-Дракулевска
проф. д-р Аслан Хамити
проф. д-р Румена Бужаровска
проф. д-р Руска Ивановска-Наскова
проф. д-р Марија Паунова

Вовед

Повод за објавувањето на оваа Монографија за Филолошката факултет „Блаже Конески“ – Скопје е одбележувањето на 75-годишнината од неговото основање и засведочувањето на седум и пол деценискиот континуиран научно-образовен расит, развој и иридонес во системот на високото образование на Република Северна Македонија.

Надоврзувајќи се во низата монографски изданија за Факултетот од 1976 г., 1996 г. и 2006 г., ова монографско издание и се навраќа на дејноста во периодот од 1946 до 2006 г. и ја документира бојата на наставна, научна, образовна и апликативна активност од 2006 до 2021 г. Исочувајќи ги оситниите резултати и ирасираниите иравици за иден развој на дејноста на Филолошката факултет „Блаже Конески“.

Истовремено, со оваа јубилејна Монографија се осликува една од најдолгите високообразовни ирадиции во рамките на најстариот Универзитет кај нас, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а филолошките доситнувања ирајно се зачувуваат во факултетската и во универзитетската меморија.

Редакторки,

д-р Ирина Бабамова

д-р Искра Пановска-Димкова

Скопје, декември 2021 г.

ИСТОРИЈАТ НА КАТЕДРАТА ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ 1946 – 2006

Катедрата е основана во 1946 година, како прва наставно-научна единица во рамките на Филозофскиот факултет, под називот Катедра за јужнословенски јазици, со посебен Семинар за македонски јазик, а во 1949 г., со отворањето на други групи на Факултетот, Семинарот прераснува во Катедра и македонскиот јазик може да се студира и како втор главен предмет. Во својот растеж, Катедрата ги проширува компетенциите не само како престижен македонистички центар туку и како јужнославистички и балканистички, па функционира и како Катедра за јужнословенски и балкански јазици. Од основањето до денес, својата наставна дејност ја врши преку Групата за македонски јазик, а во последниот период и преку групите за словенечки јазик, за српски јазик и книжевност и за хрватски јазик.

Прв раководител на Катедрата е Блаже Конески (од основањето до 1975 г.). Со Крум Тошев и д-р Васо Томановиќ, во првите три учебни години ја организираат сета настава. Покрај стандардните славистички предмети, на Катедрата за првпат се воведуваат носечките македонистички предмети: Современ македонски јазик, Историја на македонскиот јазик и Македонска дијалектологија, кои ги предаваат професорите Блаже Конески и Крум Тошев, а наставата по Српскохрватски јазик ја води д-р Васо Томановиќ. Во 1949 г. се избрани првите соработници на Катедрата во звањето асистент, Радмила Угринова и Божидар Видоески, а значајна кадровска промена настанува во 1958/59 г., кога Катедрата се здобива со уште шестмина нови членови, двајца асистенти, Оливера Јашар-Настева и Александар Џукески; еден предавач, Милка Проданова; двајца лектори, Вида Павлоска и Бистрица Миркуловска, и еден стручен соработник, Ружа Паноска. Во 1970 г. членството се зголемува со уште двајца асистенти, Стојка Бојковска и Мито Миовски, и со еден лектор – Живко Цветковски. Во овој период тројца членови ја напуштаат Катедрата, д-р Васо Томановиќ – во пензија (1970), а Милка Проданова и Александар Џукески – на друго работно место.

Во 1971 г. за првпат се отвораат и постдипломски студии на Катедрата, чиј раководител и идеен осмислувач е Блаже Конески. Исто така, Катедрата остварува мошне богата и плодна соработка со другите студиски групи на Факултетот и на Универзитетот, пред сè во организирањето на наставата по македонски јазик, како втор предмет и како помошен предмет, и има значителен удел во науч-

ното оспособување кадар од другите катедри во компаративното и во контрастивното изучување на македонскиот јазик, наспрема другите јазици, што особено доаѓа до израз по отворањето на постдипломските студии и на можноста за стекнување докторат по филолошки науки.

Први посеоризни промени на Катедрата настануваат со нов наставен кадар и со квалитетно и квантитетно подобрување на наставните планови од 1977 г., со воведување еднопредметна група Македонски јазик и со нови македонистички предмети, особено од областа на современиот македонски јазик, како и со поголеми можности за изучување на македонскиот јазик како втор главен предмет. На Катедрата доаѓаат д-р Лилјана Минова-Ѓуркова во звањето доцент (1977) и д-р Кирил Конески во звањето вонреден професор (1979), како и двајца помлади асистенти, Људмил Спасов (1977) и Илија Чашуле (1979).

Од 1980 до 1985 г. настанува смена на генерациите на Катедрата, при што во пензија заминуваат, во 1981 г. Оливера Јашар-Настева и Блаже Конески, во 1983 г. д-р Радмила Угринова-Скаловска и Вида Павловска, во 1984 г. д-р Ружа Паноска, а во 1985 г. д-р Божидар Видоески.

Во овој период како стажанти на Катедрата се вработуваат Димитар Пандев (1981) и Емилија Црвенковска (1982). Во 1982 г. за асистент е примена и Југослава Арсовиќ, која се задржува на Катедрата само една учебна година. Во 1983 г. доаѓа Александар Џукески, во звањето виш предавач, а во 1984 г. и д-р Коста Пеев, во звањето вонреден професор. Во 1985 година на Катедрата доаѓа Чедомир Стојменовиќ во звањето предавач, а во 1988 г. е примен д-р Љубиша Станковиќ во звањето доцент.

Катедрата евидентно се подмладува од 1984 до 1990 г., со стажантите: Катерина Велјановска (1984), Станислав Станковиќ (1984), Томислав Трневски (1985), Гордана Алексова, Нина Димитрова, Елена Петроска и Славица Велева (1986), Анета Дучевска и Татјана Гочкова (1990). Во периодот 1990-1997 на Катедрата како помлади асистенти доаѓаат: Лидија Аризанковска (1990), Ненад Вујадиновиќ (1991), Марјан Марковиќ и Симон Саздов (1995), Искра Пановска-Димкова (1996), а Станислава-Сташа Тофоска е примена во звањето лектор (1997). По подолга пауза, во 2003 г. на Катедрата е примена Марија Паунова во звањето помлад асистент.

Од 1987 г. д-р Илија Чашуле работи како предавач на Универзитетот Меквори, Австралија, а работниот однос на Катедрата му завршува во 1992 г. Во 1990 г., поради заминување во странство, Катедрата ја напушта Нина Димитрова-Шмигер. Во периодот од

1990 до 2006 г. во пензија заминуваат професорите Љубиша Станковиќ, Кирил Конески, Мито Миовски, Лилјана Минова-Ѓуркова.

Од 1976 до 2006 г. раководители на Катедрата биле д-р Божидар Видоески, д-р Радмила Угринова-Скаловска, д-р Кирил Конески, д-р Мито Миовски, д-р Лилјана Минова-Ѓуркова, д-р Димитар Пандев и д-р Живко Цветковски.

Членови на Катедрата, исто така, вршеле и значајни функции на Универзитетот. Блаже Конески бил ректор во периодот 1958/60 г. и декан на Факултетот во 1952/53 г. Крум Тошев бил продекан на Факултетот од 1952 до 1957 г. Во 1976/77 г. продекан на Факултетот била д-р Радмила Угринова-Скаловска, а во периодот од 1984 до 1990 г. еден по друг продекани за настава биле: м-р Бистрица Миркуловска, д-р Људмил Спасов и д-р Живко Цветковски. Подоцна функцијата продекан за настава ја вршеле д-р Емилија Црвенковска (2000-2002) и д-р Марјан Марковиќ (2003-2004), а од 2004 до 2007 г. функцијата продекан за финансии ја вршела д-р Лидија Аризанковска.

Сл. 1 – Комисија за одбрана на докторска дисертација: Радмила Угринова-Скаловска, Оливера Јашар-Настева, Блаже Конески, Ружа Паноска, Божидар Видоески - 18.11.1980 г.

Од основањето до 2006 г., Катедрата активно учествувала во организирањето и афирмацијата на македонистиката во земјата и во странство, преку различни институционални форми, какви што се првенствено Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, основан во 1953 г., и Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, основан во 1967 г.

Членовите на Катедрата од првиот состав биле активно вклучени во основањето на Институтот за македонски јазик, како на организациски план (прв директор е проф. Крум Тошев) така и на научен:

Блаже Конески е редактор на тритомниот Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања (1961–1965), Божо Видоески го основа Одделението по дијалектологија на македонскиот јазик и раководи со проектот Македонски дијалектолошки атлас, а Рада Угринова-Скаловска раководи со работата врз Речникот на македонските библиски текстови. Овие активности ги продолжиле и други членови на Катедрата.

Катедрата остварувала контакт со речиси сите славистички центри во светот, а меѓународниот подем на македонистиката во светот особено доаѓа до израз преку основањето на Семинарот за македонски јазик, литература и култура во 1967 г., кој од 1991 г. прераснува во Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура. Директори на Меѓународниот семинар биле Божидар Видоески, Кирил Конески, Коста Пеев, Емилија Црвенковска и Славица Велева. Поголем дел од членовите на Катедрата преку Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура биле лектори по македонски јазик на универзитетите во странство (Живко Цветковски, Стојка Бојковска и Људмил Спасов во Краков, Димитар Пандев во Москва и Будимпешта, Емилија Црвенковска во Москва, Гордана Алексова во Истанбул, Катерина Велјановска во Прага и во Љубљана, Анета Дучевска во Лондон, Бојан Петревски во Париз), како и на Летната школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура во Охрид. Со свои предавања од областа на македонистиката на странските универзитети, како и пред странски слушатели на Летната школа, настапиле сите членови на Катедрата.

Тесна соработка Катедрата остварува и со Македонската академија на науките и уметностите. Посебно треба да се нагласи дека прв претседател на МАНУ (од 1967 до 1975 г.) бил професор Блаже Конески и дека редовни членови на Академијата биле д-р Божидар Видоески и д-р Оливера Јашар-Настева. Божидар Видоески го раководел проектот „Меѓународни лингвистички атласи“ при МАНУ, а надворешни соработници на проектот биле Коста Пеев, Стојка Бојковска и Марјан Марковиќ. Пред да се вработи на Катедрата, проф. д-р Марјан Марковиќ (тогаш асистент) бил стручен соработник на истиот проект при МАНУ.

Од особено значење е учеството на членовите на Катедрата во основањето и проширувањето на дејноста на Сојузот на друштвата за македонски јазик и литература, преку годишните собранија на Друштвото, како и преку семинарите за наставници по македонски јазик за основното и за средното образование. Видливо е нивното

учество и во изготвувањето на програмите за основното и за средното образование.

Во периодот од 1977 до 2006 г. постепено расте интересот за студирање на групата Македонски јазик, како на редовните така и на постдипломските студии. Членовите на Катедрата воспоставуваат успешна соработка со своите студенти, како и со студенти од другите центри по македонистика во светот.

Од основањето во 1946 г. до 2006 г. на Катедрата биле вработени вкупно 36 наставници и соработници.

Развоен пат на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици 2006 – 2021

Во периодот од 2006 г. до денес на Катедрата не настануваат познателни промени на кадровски план, во смисла на континуирано вработување нов соработнички и наставнички кадар, но затоа во голема мера се подновуваат наставните планови и програми со нови предмети, во согласност со воведениот Европски кредит-трансфер систем и со модуларните студии.

По 2006 г. со Катедрата раководеле: д-р Емилија Црвенковска, д-р Катерина Велјановска, д-р Славица Велева, д-р Томислав Треневски, д-р Симон Саздов, д-р Станислава-Саша Тофоска и д-р Искра Пановска-Димкова. Значајни функции на Факултетот имале: д-р Лидија Аризанковска – продекан за финансии (2004-2007), д-р Марјан Марковиќ – продекан за меѓународна соработка (2008-2009) и д-р Славица Велева – продекан за настава (2009-2012). Во периодот 2012-2016 г. функцијата декан на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ ја вршеше д-р Славица Велева, а од 2016 г. до актуелниот момент – д-р Анета Дучевска.

Поради законско исполнување на условите за пензионирање, во пензија заминуваат:

- д-р Чедомир Стојменовиќ (2011), кој речиси целосно ја покриваше наставата по Современ српски јазик, како и по Историја и Дијалектологија на српскиот јазик. Негов основен предмет на интерес е историјата на српскиот јазик, а меѓу позначајните трудови од оваа област се издвојува монографијата „Служба и житије Стефана Дечанског (Дечански запис): палеографска, ортографска и језичка испитивања“;
- д-р Стојка Бојковска (2012), која предаваше Методика на наставата по македонски јазик, а активно се занимаваше и со областа на дијалектологијата на македонскиот јазик, од која е и нејзината монографија „Радовишкиот говор“ (2003);

- д-р Живко Цветковски (2013), кој предаваше Морфологија на современиот македонски јазик и во голема мера се вложи во оспособувањето на лекторите по македонски јазик уште за време на нивните студии. Во овој период тој оствари значајна активност во изработката и редактирањето на Толковниот речник на македонскиот јазик, како и на Правописот на македонскиот јазик;
- д-р Људмил Спасов (2020), кој предаваше Фонологија на македонскиот јазик и Историја на македонскиот јазик. Спасов е автор и коавтор на голем број студии од областа на предметите што ги предавал, меѓу кои особено се издвојува „Фонологијата на современиот македонски стандарден јазик“ (1997), како и колективната монографија во негова редакција „Кониковско евангелие“ (2003).

Во овој период Катедрата ја напуштаат д-р Елена Петровска, чиј основен предмет на интерес е семантиката на македонскиот јазик, и д-р Ненад Вујадиновиќ, кој покриваше дел од наставата по српски јазик.

Во моментот на Катедрата се вработени 16 членови, од кои само двајца (Бобан Карапејовски, кој претходно бил лектор во МАНУ и Бојан Петревски – претходно лектор по македонски јазик на Националниот институт за ориентални јазици и цивилизации во Париз) се примени во последниот период (2018 г.), па актуелниот состав на Катедрата е:

Редовни професори: Емилија Црвенковска, Димитар Пандев, Томислав Тренивски, Катерина Велјановска, Славица Велева, Анета Дучевска, Татјана Гочкова-Стојановска, Лидија Аризанковска, Марјан Марковиќ, Симон Саздов, Станислава-Сташа Тофовска, Искра Пановска-Димкова;

Вонредни професори: Марија Паунова;

Доценти: Гордана Алексова, Бобан Карапејовски, Бојан Петревски.

Во изминатиов период на Катедрата биле вклучени и поголем број надворешни соработници од редот на магистрандите и докторандите (Елизабета Ралповска, Јордана Шемко, Перчо Божиновски, Весна Костоска, Бисера Павлевска, Катерина Митиќ, Борче Арсов, Ѓоко Николовски, Анета Јанева, Божана Касаповска, Љупка Боцевска).

Со најдолг стаж на Катедрата се д-р Димитар Пандев, редовен професор, и д-р Емилија Црвенковска, редовен професор.

Д-р Димитар Пандев работи во областа на општата лингвистика, како и во повеќе нејзини поддисциплини, кои во изминатиов период имале статус на одделни изборни предмети, како што се когнитивната лингвистика, теоријата и техниките на комуникација,

општата реторика, македонската лингвокултурологија; активно се занимава со историјата на македонистиката и со историјата на македонскиот јазик.

Д-р Емилија Црвенковска работи во областа на старословенскиот јазик и споредбената граматика на словенските јазици, како и во областа на историјата на македонскиот јазик, а го вовела и предметот Методологија на научната работа. Автор е и коавтор на повеќе монографии на стари ракописи, а од комплексните нејзини студии особено се издвојува „Јазикот и стилот на триодот“ (2006).

Д-р Марјан Марковиќ е посветен на дијалектологијата на македонскиот јазик, како и на балканската лингвистика. Истовремено, тој е дописен член на МАНУ и актуелен раководител на Истражувачкиот центар за ареална лингвистика „Божидар Видоески“ при МАНУ.

Во областа на современиот македонски јазик и на неговите поддисциплини активно работат:

Д-р Катерина Велјановска, во областа на лексикологијата и фразеологијата на македонскиот јазик, особено соматската, како и фразеолошките изрази со лично име.

Д-р Томислав Трневски го насочува својот главен интерес кон лингвостилистиката на македонскиот јазик. Се занимава, исто така, и со македонските социолингвистички теми, како и со аспектите на јазичната практика и јазичната редакција.

Д-р Славица Велева го насочува својот интерес кон зборообразувањето, како и кон прашањата од морфологијата на македонскиот јазик, но и од културата на говорот и креативното пишување.

Д-р Гордана Алексова го насочува својот интерес кон областа на методиката на наставата по македонски јазик, како и кон лингвистичките и другите аспекти на современиот македонски јазик, и се посветува на проблемските аспекти на обучувањето и оформувањето на идните наставници по македонски јазик.

Д-р Анета Дучевска го насочува својот примарен интерес кон синтаксата на македонскиот јазик (синтаксата на именската група, на простата и на сложената реченица) и, особено, кон текстлингвистиката (врзаниот текст).

Д-р Татјана Гочкова-Стојановска како свое поле на потесен интерес ја има психолингвистиката (и невролингвистиката), како и морфологијата на македонскиот јазик.

Д-р Симон Саздов се занимава со проучувања на синтаксата на македонскиот јазик, особено од когнитивен аспект, ономастиката, но и со современиот македонски јазик во поширока смисла.

Д-р Станислава-Сташа Тофоска се занимава со семантиката (особено на глаголскиот вид) како лингвистичка дисциплина од

нејзин примарен научен интерес, а нејзин наставен и стручен ангажман е и областа на граматиката, правописот и правоорот на македонскиот јазик.

Д-р Искра Пановска-Димкова како полиња на стручен и научен интерес ги има фонетиката и фонологијата на современиот македонски јазик, правописот и правоорот, прагматиката, но и семантиката на глаголскиот вид во македонскиот јазик.

Д-р Лидија Аризанковска, освен со теми од современиот македонски јазик (морфологија, зборообразување), се занимава, пред сè, со словенечкиот јазик на дијахронско, а особено на синхронско рамниште, како и со прашања од преводот и контрастивната графика на македонскиот и на словенечкиот јазик.

Сл. 2 – Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици на одбележувањето 60 г. од основањето – 6.12.2006 г.

Д-р Марија Паунова активно се занимава со културата на говорот, а основен предмет на нејзин интерес е старословенската проблематика, односно историјата на македонскиот јазик.

Д-р Бобан Карапејовски се насочува кон синтаксата на македонскиот јазик (особено кон синтаксата на именската група), семантиката (пред сè, синтаксичката семантика и референцијалните аспекти на јазикот), како и кон прашањата на општата лингвистика.

Д-р Бојан Петревски го насочува својот интерес кон областа на синтаксата на именската група и на реченицата во современиот македонски јазик, при што се занимава и со нивните семантички аспекти и со прашања во врска со информациската структура на реченицата.

Во наставата по хрватски јазик биле ангажирани лекторите: Ива Назалевиќ, Лука Шепут, Желимир Циглар, Томислав Чужиќ, Кристина Чендо, Игор Дворшќак и Морана Папучи.

Како лектор по српски јазик последните години е ангажиран проф. д-р Станислав Станковиќ и демонстраторката м-р Ана Новаковиќ.

Студиските програми на Катедрата постојано се обновуваат, особено по воведувањето на ЕКТС (Европскиот кредит-трансфер систем) во 2005 г., со што сите предмети стануваат едносеместрални и се овозможува мобилност при студирањето, па се нудат три насоки: наставна (професор по македонски јазик), научна (дипл. македонист) и двопредметна (дипл. филолог по македонски јазик со друг странски јазик). Тоа доведува не само до зголемување на бројот на постојните предмети туку и до нови изборни предмети, особено со воведувањето на модулите во студиските програми од 2010 г., кога се воведуваат и одделни студиски програми за словенечки јазик и книжевност, хрватски јазик и книжевност и српски јазик и книжевност како посебни модули под „А“.

Катедрата понудува и список на предмети по слободен избор за студентите од сите студиски групи на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, а со програмите од 2018/2019 г. и за студиските програми на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Со нови содржини се збогатуваат и постдипломските студии, т.е. студиите од втор циклус по македонски јазик, со едногодишна студиска програма, во која, покрај општиот задолжителен предмет Современи лингвистички теории, наместо дотогашниот предмет Општа лингвистика, се воведуваат и изборни групи предмети од потесни специјалности. Во периодот од 2006 г. до денес Катедрата за македонски јазик се здобила со 25 магистри по филолошки науки.

Истовремено, од 2006 г. до денес на Катедрата докторирале 30 кандидати според стариот систем на стекнување докторат. Од 2011 г. започнуваат и докторските студии на УКИМ, со посебна студиска програма Македонистика, и со потпрограма на Катедрата за македонски јазик – Македонски јазик и лингвистика, на која досега докторирале пет кандидати и со здобиле со наслов *доктор по хуманислички науки – македонистика – македонски јазик и лингвистика*.

Од 2006 г. до денес, Катедрата преку своите членови била носител или учесник на повеќе национални и меѓународни научноистражувачки проекти, меѓу кои се издвојуваат:

Кониковско евангелие (КЕ) произлезен од соработката меѓу Универзитетот во Хелсинки и Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје;

- Центар за тестирање и сертифицирање на македонскиот јазик како странски – од ТЕМПУС-програмата (2006–2008);
- Надградување на студиските програми по македонски јазик како странски (2010–2012) (од ТЕМПУС-програмата заедно со

- уште шест универзитети: три од Македонија и три од странство (Велика Британија, Словенија и Полска);
- Меѓународен семинар за формирање процедури за тестирање според европски стандарди и нивна примена во македонскиот јазик како странски јазик – од програмата на УНЕСКО (2008–2009);
  - Наставата по македонски јазик: состојби и перспективи (2002–2006);
  - Оформување на тестови по македонски јазик како странски за почетно рамниште според европски стандарди (2008–2009);
  - Меѓународен проект за размена на наставници и студенти, како и на искуства и добри практики во областа на конференциското толкување, проект меѓу Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Софија и Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, 2013 г.;
  - Општествено-културната улога на словенечкиот јазик во Македонија и на македонскиот јазик во Словенија, 2013 г. (билатерален проект меѓу Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и Научноистражувачкиот центар при Словенечката академија на науките и уметностите, со поддршка од МОН на РМ);
  - Положбата на македонскиот и на хрватскиот јазик во образовниот систем на повеќејазични средини (2008–2010);
  - Лицата со оштетен вид во улога на наставници по македонски јазик (2018);
  - Лектурата и јазичната редакција како професионален предизвик за македонистите (2018).

Повеќето наставници од Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици во овој период учествувале во наставата на други факултети на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, како и на други универзитети во земјата и во странство. Така, членовите на Катедрата учествувале во наставата на Филозофскиот факултет (Емилија Црвенковска, Лидија Аризанковска), Правниот факултет (Људмил Спасов, Катерина Велјановска, Станислава-Сташа Тофоска), Медицинскиот факултет (Људмил Спасов, Искра Пановска-Димкова), Факултетот за драмски уметности (д-р Анета Дучевска, д-р Бобан Карапејовски), Факултетот за ликовни уметности (д-р Гордана Алексова), Машинскиот факултет (д-р Марија Паунова), Природно-математичкиот факултет (д-р Марјан Марковиќ, д-р Симон Саздов) итн.

Д-р Димитар Пандев учествувал во наставата на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, додека, пак, д-р Симон Саздов

држел настава на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Д-р Стојка Бојковска била ангажирана на Државниот универзитет во Тетово.

Сл. 3 – Свечен час по повод 75 години од основањето на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици – Средба на генерации, 14.10.2021

Д-р Људмил Спасов бил гостин-професор на Универзитетот во Загреб, а д-р Елена Петроска била ангажирана на Универзитетот Индијана во Блумингтон. На Универзитетот во Аризона во наставата по македонски јазик учествувал д-р Симон Саздов. Д-р Лидија Аризанковска била гостин-професор на Универзитетот во Љубљана и на Универзитетот во Марибор, како и на Универзитетот во Грац.

Во изминатиов период Катедрата организираше повеќе меѓународни научни собири, меѓу кои: 85 и 90 години од раѓањето на Блаже Конески (2006 и 2011 г.), Трета македонско-словенечка научна конференција (2007), Научен собир на млади македонисти (2008, 2010, 2013, 2016, 2018, 2021 г.), 100 години од раѓањето на Крум Тошев (2011 г.), Филолошки читања: јазикот и стилот на Блаже Конески (2021 г.).

На Катедрата се реализирани и гостувања на професори од странство, меѓу кои: Марко Самарџија, Мира Менаџ, Вера Смоле, Рајна Драгичевиќ, Виктор Фридман и др.

Во Извршниот одбор на Македонскиот славистички комитет членувале проф. д-р Димитар Пандев и проф. д-р Људмил Спасов. Проф. Спасов е и прв претседател од Македонија на комисија при МСК – Комисија за аспектологија (2008–2018), а во моментот е нејзин почесен претседател. Активно учество во комисиите на Меѓународниот славистички комитет имале и проф. д-р Катерина Велјановска (Терминологија и Фразеологија); проф. д-р Искра Пановска-Димкова (Аспектологија); проф. д-р Лидија Аризанковска (Зборообразување), доц. д-р Гордана Алексова (Настава на словенските јазици и книжев-

ности). Во еден мандат претседател на Сојуз на Друштвата за македонски јазик и литература (СДМЈЛ) била доц. д-р Гордана Алексова, која е и долгогодишен член на Извршниот одбор на Сојузот, а член на Извршниот одбор на СДМЈЛ бил и доц. д-р Бобан Карапејовски (2014–2016). Проф. д-р Томислав Тренивски е долгогодишен претседател на Здружението на лекторите на Македонија.

Проф. д-р Димитар Пандев (2008–2012), проф. д-р Славица Велева (2015–2017) и проф. д-р Људмил Спасов (2017–) биле претседатели на Советот за македонски јазик при Владата на Република Македонија, во кој, во различни мандати во периодот 2006–2021, од Катедрата членувале и: проф. д-р Татјана Гочкова-Стојановска, проф. д-р Томислав Тренивски, проф. д-р Анета Дучевска, проф. д-р Славица Велева (2008–2012); проф. д-р Марјан Марковиќ (2012–2017); проф. д-р Емилија Црвенковска, проф. д-р Марија Паунова (2017–).

Членовите на Катедрата се автори на голем број книги објавени кај повеќе издавачи, како и на колективни трудови за изучување на македонскиот јазик во издание на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, но особено внимание ѝ посветуваат и на издавачката дејност на Катедрата, која се состои од учебници, монографии и зборници на трудови.

Членови на Катедрата биле коавтори во:

- Толковниот речник на македонскиот јазик: Живко Цветковски;
- Правописот на македонскиот јазик: Живко Цветковски, Симон Саздов, Људмил Спасов, Искра Пановска-Димкова, Сташа Тофоска, Гордана Алексова, Емилија Црвенковска, Лидија Аризанковска, како и Кирил Конески и Радмила Угринова-Скаловска.

Во составот на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици функционира и библиотека, која својата активност ја започнала со мал број подарени или отстапени книги од Народната библиотека во Скопје. Денес таа располага со над 15 000 учебници, монографии и списанија, кои се набавени, добиени по пат на размена или како подарок. На Катедрата се донирани книги од домашните библиотеки на повеќе поранешни членови, пред сè, од Крум Тошев, Радмила Угринова-Скаловска, Ружа Паноска и Чедомир Стојменовиќ и претставуваат составен дел на фондот на библиотеката на Катедрата.

Една од спецификите на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици, впрочем како и на повеќето јазични катедри, е непосредниот професионален однос на релација наставник – студент,

кој доаѓа до израз и преку организирање традиционални македонистички вечери и научни екскурзии, од кои некои се издигнуваа и на факултетско ниво, како што е посетата на куќата на Блаже Конески во 2006 г., по повод 85 години од неговото раѓање, како и по други поводи.

Подготвиле:

проф. д-р Димитар Пандев

доц. д-р Бобан Карапејовски

доц. д-р Бојан Петревски